

Tarttuvia tauteja vastaan

Suomen Hippos järjesti ensimmäisen Tarttuvien taudit –koulutuksen Lahdessa karkauspäivänä. Koulutusil- lat ovat yksi osa Hippoksen tarttuvien tautien vastustusohjelmaa. Alustamassa olivat Suomen Hippoksen eläinlääkäri Katja Hautala, Seppo Taipaleenmäki Pharmaximilta, eläinlääkäri Martti Nevalainen Schering -Plough'lta (Intervet) sekä eläinlääkäri Jussi Ala-Huikka.

Hevoset liikkuvat nykyään paljon. Tallilta toiselle, kil- pailuihin ja näyttelyihin. Näin ne ovat alttiita erilaisille tartuntataudeille, joista yleisimmät ovat hevosinfluenssa, pääntauti ja herpes. Luennoilla puhuttiin myös jäykkäkouristuk- sesta, sillä hevonen on elinympäristöstään johtuen erittäin altis jäykkäkouristukselle. Kaikki luennoitsijat - Jussi Ala-Huikka ja Martti Nevalainen etunenässä- totesivat, että hevosen jättä- minen rokottamatta jäykkäkouristusta vastaan on suorastaan edesvastuutonta.

Suomessa ravihevosten rokottaminen ei ole ollut pakollista yhtä, noin viidentoista vuoden takaista kokeilua lukuunotta- matta. Ratsupuolella tässä asiassa on oltu edelläkävijöitä, ja kilpailevilta ratsuilta vaaditaan voimassaolevat influenssarok- tukset. Ravihevosten rokotuspakko kaatui aikanaan omistajien vastustukseen.

- Silloin oli vallalla käsitys, että rokotteista olisi haittaa ainakin joillekin hevosille. Nykyään rokotteet ovat kuitenkin huomattavasti kehittyneet ja aiheuttavat allergisia reaktioita tai muita sivuoireita äärimmäisen harvoin. Kaikissa tapauksissa on kannattavampaa rokottaa hevonen kuin jättää rokottamatta, totesi Katja Hautala luennon aluksi.

Tämä päivän Suomessa tarttuvien tautien vastustus on täysin järjestäytymätöntä. Kaikki muistavat viime kevään hevosinfuensaepidemian, joka riehui sekä Suomessa että Ruotsissa. Vielä hullummin kävi Australiassa, jossa hevosinfluenssaa ei oltu tavattu, eikä yhtäkään hevosta rokotettu sitä vastaan. Viime syksynä maahan tuotiin Japanista siitosori, joka sairasti hevosinfluenssaa. Tauti räjähti käsiin. Yhdelläkään hevosella ei ollut vasta-aineita influenssaa vastaan ja kymmenettuhannet hevoset sairastuivat. Maailman Ravikongressissa lokakuussa 2007 kaikkia ravimaita kehoitettiin ottamaan käyttöön rokotusohjelma.

Suomen Hippoksen eläinlääkäri Katja Hautala avasi ensimmäisen Tart- tuvat taudit -koulutuksen Lahdessa.

Ennaltaehkäisy avainasemassa

Tarttuvien tautien vastustuksessa pääosassa ovat rokotteet, talliolosuhteet ja hygienia. Kaikki hevoset tulisi rokottaa ainakin jäykkäkouristusta eli tetanusta vastaan. Se on kuolemaan johtava tauti, joka on rokotuksella estettävissä. Myös hevosinfluens- saa vastaan rokottaminen on suositeltavaa kaikille hevosille. Influenssarokote tulisi antaa ainakin kaikille kilpahevosille, sekä hevosille jotka matkustelevat paljon tai asuvat isoissa talleissa. Tiineet tammot tulisi näiden lisäksi rokottaa herpestä vastaan. Herpes aiheuttaa muun muassa virusaborttia. Herpestä vastaan kannattaa rokottaa myös kilpahevoset. Lisäksi on huolehdittava säännöllisestä loishäädöstä ja hevosten päivittäisestä terveyden- tilan seurannasta. Esimerkiksi lämmön mittausta kaikilta hevosilta päivittäin tulisi olla rutiinitoimenpide.

Hevosten sairastumiseen ja toipumiseen vaikuttavat myös talliolosuhteet. Etenkin Jussi Ala-Huikka puhui alustuksessaan paljon lempiaiheestaan, talli-ilman laadusta.

- Isoissa talleissa tätä ilmanvaihtoasiaa on yleensä ajateltu ja siksi niissä on asiat paremmin. Pienissä talleissa taas asiaan ei ole paneuduttu. Vapaa ilmanvaihto ei yleensä riitä minkään tallin ilmanvaihtosysteemiksi. Sanon yleensä, sillä olen käynyt yhdessä tallissa, jossa ilma vaihtui riittävästi vapaalla ilmanvaihdolla. Sen sisäkorkeus oli viisi ja puoli metriä, lataa Ala-Huikka.

- Sen lisäksi, että huonon ilmanvaihdon talleissa virukset jäävät sairastumistapauksissa leijumaan talli-ilmaan, aiheuttaa huono ilmanvaihto muitakin ongelmia, kuten puhkuria.

Talli-ilman lisäksi tulee huolehtia sekä rehu- että karsinahygie- niasta. Talli tulisi pestä ja desinfioida vähintään kerran vuodessa

Eläinlääkäri Martti Nevalainen painotti rokottamisen tärkeyttä muuten- kin kuin virkansa puolesta.

Seppo Taipaleenmäki Pharmaximilta kertoi desinfiointista.

sekä aina tautitapauksen jälkeen. Erityisen tärkeää desinfiointi on pääntautitapauksen jälkeen, sillä bakteeri saattaa säilyä ympäristössä kuukausikaupalla tartuntakykyisenä. Myös luomistapauksessa abortoineen tamman karsina ruoka- ja juomakuppeineen on desinfiotava ja kuivikkeet hävitettävä. Ennen desinfiointia tulee talli pestä, sillä lika heikentää desinfiointiaineen tehoa.

Ihminen pystyy omilla toimillaan vähentämään tartuntapainetta. Tallin siisteydestä ja perushygieniasta huolehtiminen, hevosten hoitojärjestys (ensimmäisenä kantavat tammat, viimeisenä kilpahevokset), uusien hevosten karanteeni sekä eläinlääkärin konsultointi ja tautilanteesta tiedottaminen aina tarttuvaa tautia epäiltäessä ovat helppoja keinoja vähentää tartuntatautiriskiä. Kontakteja vieraiden hevosten kanssa tulee välttää ja ottaa esimerkiksi kilpailumatkoille omat ruoka- ja juoma-astiat mukaan.

Rokottaminen kannattaa aina

Tällä hetkellä Suomi ja Ruotsi ovat ainoat isot ravimaat, joilla ei ole rokotushjelmaa.

- 15 vuotta sitten homma meni pieleen, kun isännät päättelivät mutu -tuntumalla että hevosten rokottaminen ei kannata, kertoo Ala-Huikka.

Kaikki luennoitsijat totesivat, että hyviä syitä hevosten rokottamattomuudelle ei ole. Rokotteet ovat tänä päivänä kehittyneitä, ja hevosille tulee niistä äärimmäisen harvoin vakavia sivuoireita. Muutaman päivän lepo rokottamisen jälkeen on pieni hinta verrattuna sairauden aiheuttamaan

jopa kuukausien kilpailu- ja valmennus-taukoon.

Rokotettaessa hevoselle annetaan taudinaiheuttajia tai niiden osia sellaisessa muodossa, että elimistön oma puolustusjärjestelmä aktivoituu. Rokote itsessään ei siis anna suojaa tautia vastaan, vaan hevosen elimistö muodostaa suojan aktivoituttuaan rokotteesta. Elimistö muistaa altistuksen, ja reagoi jatkossa puolustautumalla nopeasti

ja tehokkaasti taudinaiheuttajia vastaan. Rokote ei kuitenkaan anna elinikäistä suojaa, vaan elimistön puolustautumisjärjestelmää on muistutettava antamalla tehosterokote suositteluin väliajoin.

Rokote ei voi sairastuttaa hevosta, kuten joskus kuulee väitettävän, sillä kaikki Suomessa saatavat hevosten rokotteet sisältävät ainoastaan tapettuja taudinaiheuttajia tai niiden osia. Toki joitain sivuvaikutuksia voi esiintyä, tavallisimpana rokotuskohdan paikalliset oireet kuten kipu, kuumotus ja turvotus, sekä lievä kuume rokotuksen jälkeisinä päivinä. Muutama lepopäivä rokottamisen jälkeen on paikallaan vaikka hevosella ei olisikaan kuumetta, sillä vasta-aineiden muodostaminen rasittaa elimistöä hetkellisesti. Rokotettavan hevosen on oltava rokotushetkellä terve, eikä se saa

kärsiä pahasta sisäloistartunnasta.

Martti Nevalainen kertoi Ruotsin influenssaepidemian aikana (2007) tehdystä riippumattomasta kyselytutkimuksesta, johon osallistui 63 ravitallia (yhteensä 773 hevosta). Tulokset puhuvat karua kieltään: Rokotetut hevoset sairastuivat selkeästi harvemmin ja oireet olivat selkeästi lievempiä. Jos rokotettu hevonen ylipäänsä sai oireita, oli sillä matalampi kuume, vähemmän kuumeisia päiviä ja vähemmän yskää tai sierainvuotoa. Yksikään rokotettu hevonen ei tarvinnut eläinlääkärin apua.

Rokottaminen on aina tallitason toimenpide. Parhaan suojan saamiseksi kaikki hevoset olisi rokotettava. Luennoitsijat painottivat tässä tallinpitäjän vastuuta. Valmentaja tai talliyritystä voi vaatia kaikkien tallissaan asuvien hevosten rokottamista ja tätä kautta vähentää koko tallinsa sairastumisriskiä. Rokottaminen on myös yhteisen vastuun kantamista: mikäli riittävän suuri osa koko maan hevosista on rokotettu, viime kevään kaltaisten epidemioiden kehittyminen estyy.

Tarttuvat taudit -koulutus järjestetään vielä 4.4. Seinäjoella, 17.4. Oulussa ja 21.4. Kuopiossa. Koulutus on tarkoitettu hevosten omistajille, valmentajille, hoitajille ja kaikille muille hevosten kanssa tekemisissä oleville ja niistä kiinnostuneille. Tilaisuus on ilmainen. Kaikki osallistujat saavat mukaansa myös Hippoksen tänä keväänä julkaiseman Hevosen tarttuvat hengitystiesairaudet -oppaan.

Johanna Virtanen

Jussi Ala-Huikka puhui toimivan ilmanvaihdon tärkeydestä.

